

Recenzja pracy doktorskiej mgr Joanny Soleckiej

dr hab. Maria Banaszekiewicz- Bryła, prof.AM
Akademia Muzyczna im.I.J.Paderewskiego w Poznaniu

Poznań, dnia 20 października 2017 r.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 15 marca 2016 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego dla mgr Joanny Soleckiej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Temat pracy doktorskiej: „**Partimento - duet wykonawcy z kompozytorem, od szkicu do improwizacji i kompozycji. Realizacja wybranych partimenti Bernardo Pasquiniego**”

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny.

Dokumentacja nadesłana w związku z przewodem doktorskim Pani Joanny Soleckiej zawiera:

1. Sygnowane datą 26 lipca 2017 roku pismo Dziekana Wydziału Instrumentalnego, dr hab. Mariusza Sielskiego z dołączonymi kserokopiami uchwał i protokołów z posiedzeń Rady Wydziału w dniach 15 marca 2016 roku i 7 czerwca 2017 roku, a także listami obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego i minimum kadrowego.
2. 1 egzemplarz pracy doktorskiej składającej się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła w wersji drukowanej
3. 1 egzemplarz dokumentacji dorobku artystyczno-naukowego mgr Joanny Soleckiej

Tryb przeprowadzenia czynności na posiedzeniu Rady Wydziału 15 marca 2016 roku i 7 czerwca 2017 roku był zgodny z Ustawą z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz.U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz.1365, art.14 ust. 2 pkt. 2., oraz z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu

habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. Nr 204 poz.1200).
Oznacza to, że uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pani Joanny Soleckiej,
wyznaczeniu promotora i recenzentów (w tym mojej osoby) zostały podjęte prawomocnie.

Podstawowe dane o kandydacie

Pani Joanna Solecka urodziła się 8 marca 1972 roku w Krakowie

Studia

Studia magisterskie w Akademii Muzycznej w Krakowie na dwóch kierunkach:

- Instrumentalny – fortepian (klasa doc.E.Wolak – Moszyńskiej 1998, ocena bardzo dobra),
klawesyn (klasa prof.EStefańskiej 2003, ocena bardzo dobra)
- Teoria Muzyki 1998, dyplom z wyróżnieniem

Praca

- 1998-1999 Szkoła Muzyczna I st. Im.S.Wiechowiczaw Krakowie (nauczyciel, akompaniator)
- 1999- 2000 Instytut Teologicznych im.Św.J.Kantego, Bielsko – Biała (nauczyciel)
- 2000-2001 Szkoła Wokalno-Aktorska, Kraków (akompaniator)
- 2008-2009 Opera Krakowska (akompaniator)
- 2009-2010 Gimnazjum im.bł.Królowej Jadwigi, Luborzyca (nauczyciel)
- 1998- Zespół Szkół Muzycznych im.M.Karłowicza w Krakowie (nauczyciel)
- 2010 – Szkoła Muzyczna I i II st. im.Rutkowskiego w Krakowie (nauczyciel, akompaniator)

Dorobek artystyczny

Bardzo szczegółowa dokumentacja pracy artystyczno-naukowej mgr Joanny Soleckiej obejmuje wykaz koncertów, nagrań, wykładów, prelekcji i publikacji.

W latach 2000 – 2017 wykonała ona około 80 koncertów, prezentując na klawesynie i fortepianie bardzo różnorodny repertuar zarówno kameralny jak i solistyczny (od renesansu do czasów współczesnych). Kameralny profil działalności artystycznej wiąże się także ze współpracą Doktorantki z krakowskimi zespołami, specjalizującymi się w wykonawstwie muzyki dawnej jak orkiestra kameralna Capella Cracoviensis, czy zespół Intrada, łączący sztukę muzyczną ze sztuką taneczną w wykonaniu Baletu Dworskiego Cracovia Danza. Jest członkiem zespołów instrumentalnych m.in. Cracovia Barocca, ClaveDuo.

Do najważniejszych koncertów w dorobku artystycznym należy zaliczyć występy na prestiżowych festiwalach m.in. takich jak: Festiwal Muzyki Dawnej Brezice w Słowenii, Festiwal *Musik Verbindet*, Festiwal *Kulturbrücke über die Oder* w Niemczech, Festiwal Twórczości Religijnej *Fide et Amore* w Suszcu, Festiwal i Seminarium Współczesnej Muzyki Polskiej i Amerykańskiej *Write and Play* w Krakowie, Festiwal *Dni Bachowskie* w Katowicach, V Przemyski Festiwal Organowy, Międzynarodowy Festiwal Muzyczny w Mielcu, II Studencki Festiwal Muzyki Dawnej w Krakowie, Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej *Kolory Polski*, *Tynieckie recitale*

organowe, Muzyka zaklęta w drewnie, XV Festiwal Tańców Dworskich, Wieczory czwartkowe w Nowym Targu, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej w Zubrzycy Górnjej, Sierpniowe spotkania z klasyką w Nowym Targu, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Zakopanem, XX Jasielskie Spotkania Muzyczne w Jaśle.

Mgr Joanna Solecka koncertowała także m.in. w Norymberdze- *Heilig Geist Haus*, w Teatrze Narodowym w Warszawie, Filharmonii Łódzkiej, w Białymstoku, Krakowie, w ramach cyklu *Wieczory Wawelskie*, w Studio S1 PR im. W.Lutosławskiego w Warszawie, w Europejskim Centrum Muzyki K.Pendereckiego w Lusławicach, Tyńcu, Szymbarku, Ożarowie, Poddębicach, Dębnie Poghalańskim, Przestawicach, Tarnowie, Gołuchowie, Nowym Wiśniczu.

Współpracuje z wybitnymi muzykami jak m.in.: U.Bartkiewicz, A.Zawisza, A.Huszczko, M.Chmielewska, J.Dolot, M.Klimczyk- klawesyn; T.Potaczek, O.Pryczek, M.Mirocha, M.Czyżewska- flet traverso; A.Kucab, V.Szopa- Tomczyk, K.Wiwer-Monita, A.Zawisza, K.Oleś, J.Nowaczek, J.Mędrala, P.Żywczok, M.Szpak, K.Romek, A.Opała- śpiew, B.Bryła, A.Bugła, Ł.Antkiewicz, J.Dybek, I.Nieciąg, K.Leksycki- skrzypce; M.Wulw, M.Salwarowska, A.Krawczyk, E.Górka, V.Szopa- Tomczyk- skrzypce barokowe; S.Majerski, T.Ślusarczyk- trąbka; A.Czaplewska, J.Rekść- Raubo, M.Kowalski, K.Raban, J.Krusz, R.Dembiński, K.Koślacz- viola da gamba; Ch.Riessner, M.Dobroć- lutnia; A.Obst, A.Śliwa- altówka barokowa, skrzypce barokowe, pochette, viola d'amore, lira da Baccio, fidel; B.Łypik- Sobaniec, K.Górka, M.Dąbek wiolonczela; W.Suruło- flet; P.Solecki- fagot; A Tomczyk- instrumenty dęte i perkusyjne; A.Krupa- obój; J.Kościukiewicz, D.Żurawek, A.Oszańca- wiolonczela barokowa; I.Pelc, M.Muzyka-Gołogórska- altówka barokowa; zespół Alta Capella; T.Dobrzański, A.Buschmeier, - flet podłużny; E.Kieres- obój barokowy; M.Bescheid, T.Welanyk- perkusja.

Nagrania:

- 2001 CD *Psalmy XX wieku*, wyd. Accord, wykonawcy: Krakowski Chór Kameralny pod dyr. St. Krawczyńskiego, U. Meldau – organy, R. Haba – perkusja, I. Czubek-Davidson – harfa, I. Szota – sopran, G. Frankowski – kontrabas, M. Płachta i J. Solecka - fortepiany

Utwory: K. Penderecki – *Psalmy Dawida na chór, 2 fortepiany, instrumenty perkusyjne, kontrabas i harfę*

- Nagranie radiowe live koncertu w dniu 5 V 2008, Studio Koncertowe Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego w Warszawie, poranek muzyczny w Programie 1 Polskiego Radia pt. „Tańce na wawelskim dworze”

- Radio RMF classic: audycja o fortepianie w ramach cyklu „Co jest grane”

- Nagranie lekcji tańca z Zespołem Instrumentów Dawnych *Intrada* we współpracy z Baletem Dworskim Cracovia Danza dla Instytutu Muzyki i Tańca

Wykłady:

- wykład pt. „Jan Sebastian Bach – Primus inter pares”, 8 XII 2004 Muzeum Regionalne „Dom Grecki” w Myślenicach, cykl „Myślenickie konfrontacje kulturalno-naukowe”,

- wykład pt. „Chopin”, 19 I 2005 Muzeum Regionalne „Dom Grecki” w Myślenicach, cykl „Myślenickie konfrontacje kulturalno-naukowe”,
- wykład pt. „Karol Szymanowski – kompozytor i literat”, 30 III 2007 Muzeum Regionalne „Dom Grecki” w Myślenicach, cykl „Myślenickie konfrontacje kulturalno-naukowe”,
- Seminarium wraz z koncertem dla nauczycieli i uczniów, poświęcone prezentacji przekładu Traktatu C. Ph. E. Bacha *Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen* (1753 cz. I, 1762 cz. II), wydane pt. „O prawdziwej sztuce gry na instrumentach klawiszowych”, Kraków, Astraia 2017; 24 III 2017 Szkoła Muzyczna I i II st. im. B. Rutkowskiego,
- Prezentacja przekładu Traktatu C. Ph. E. Bacha *Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen* (1753 cz. I, 1762 cz. II), wydane pt. „O prawdziwej sztuce gry na instrumentach klawiszowych”, Kraków, Astraia 2017. 9 V 2017, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Katedra Klawesynu i Historycznych Praktyk Wykonawczych,
- wykład inauguracyjny XI Letnich Kursów Metodycznych Muzyki Dawnej pt. *C. Ph. E. Bach - "O prawdziwej sztuce gry na instrumentach klawiszowych" - inspiracja i wyzwanie*, ZPSM im. Fr. Chopina w Warszawie 24 VI 2017

Publikacje

Bardzo ważnym, spektakularnym osiągnięciem w zakresie działalności naukowej, jest przekład na język polski traktatu C. Ph. E. Bacha *Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen* (1753 cz. I, 1762 cz. II), wydane pt. **„O prawdziwej sztuce gry na instrumentach klawiszowych”**, nad którym Pani Joanna Solecka pracowała wspólnie z niemieckim tłumaczem Martinem Kraftem. Dzięki uzyskaniu dofinansowania ze środków MKiDN tłumaczenie to zostało wydane w 2017 r. w oficynie wydawniczej Astraia.

Doktorantka jest także autorką haseł do Encyklopedii Muzycznej PWM w działach *Teoretycy, kompozytorzy i wykonawcy XVII wieku* (red. naukowy prof. Z. M. Szwejkowski) i *Wykonawcy XIX i XX wieku* (red. naukowy A. Neuer): José Marin, Maibom Marcus, Nicolas Métru, Francois i Jean-Ferry Rebel, Růžickova Zuzanna, Siess Napoleon, Smetáčček Václav, Stefańska Elżbieta, Stefański Ludwik, Świątek-Żelazna Barbara, Swatoń Józef, Sosińska-Janczewska Marta, Szostakowicz Maksym Dimitriewicz.

Pani Joanna Solecka za swoją działalność twórczą i popularyzatorską została uhonorowana przez Prezydenta Miasta Krakowa Odznaką Honoris Gratia (20.10.2015r).

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani Joanny Soleckiej pod tytułem **„Partimento - duet wykonawcy z kompozytorem, od szkicu do improwizacji i kompozycji. Realizacja wybranych partimenti**

Bernardo Pasquiniego” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje prezentację następujących utworów (wyszczególnienie opatruję numerami tracków ze względu na zmienną obsadę wykonawczą):

Bernardo Pasquini (1637-1710)- Sonate per uno o due Cembali con il basso cifrato, Lbl-MS Add. 31501/I (6 V 1703-3 XII 1704)

- 1-4.[Basso V] – na skrzypce i klawesyn obligato
- 5-7.Sonata IV – na dwa instrumenty klawiszowe
- 8-12.Basso [XII] – na klawesyn solo
- 13-15.Sonata XII- na klawesyn i harfę
- 16-18.Basso continuo [II] – na klawesyn solo
- 19-21.Basso [III] - na skrzypce i b.c.
- 22-23.Basso IV] – na klawesyn solo
- 24-26. Sonata IX a due- na dwa instrumenty klawiszowe
- 27-31.[Basso XIII]- na trzy viole da gamba lub fagoty i b.c.

Wykonawcy:

- Joanna Solecka – klawesyn (nr 1-31)
- Anna Śliwa – skrzypce barokowe (nr 1-4, 19-21)
- Justyna Rekść -Raubo – wiolonczela barokowa (nr 19-21)
- Mateusz Kowalski – viola da gamba (nr 27-31)
- Anna Huszczo – szpinet (nr 5-7), pozytyw (nr 24-26)
- Irena Czubek-Davidson – harfa (nr 13-15)

Nagrania zrealizowano:

- 18.09.2016 w Zespole Szkół Muzycznych im.M.Karłowicza w Krakowie, Sala Kameralna (nr 1-4, 19-21)
- 25.09.2016 w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, Dwór Renesansowy w Branicach (nr 5-7, 8-12, 16-18, 22-23)
- 25.11.2016 w Akademii Muzycznej im. Fr. Chopina w Krakowie, Sala Organowa (nr 13-15, 24-26, 27-31)

W informacji o nagraniu, zamieszczonej w aneksie pracy, podane zostały szczegółowe opisy instrumentów, wykorzystanych w nagraniu dzieła artystycznego, oraz zastosowane temperacje.

Już sam wybór repertuaru przedstawionego w dziele artystycznym i jego wykonanie pozwala nie tylko na doskonałe udowodnienie tezy prezentowanej w temacie dysertacji doktorskiej na temat współdziałania twórcy dzieła z jego aktywnym odtwórcą – ukazuje on przede wszystkim fascynację Doktorantki literaturą pozostawioną w postaci nie do końca zdefiniowanej.

Autorka podkreśla, że podstawowym kryterium doboru kompozycji było subiektywne odczucie i chęć zaprezentowania jak największej różnorodności form i faktur. Wybrane utwory zostały

zaadaptowane na różne obsady wykonawcze – skrzypce i b.c., skrzypce i klawesyn obligato, trzy viole da gamba lub fagoty i bc., a partimenti podwójne, czyli Sonaty wykorzystują zestawienia instrumentów klawiszowych (klawesyn, organy) i harfy.

W utworach kameralnych partia klawesynu wypełnia harmonię, nie zakłócając naturalnej linii melodycznej, a eksponując jedynie czynnik formalny. Jest to przykład nie tylko współdziałania, ale też wzajemnej inspiracji artystycznej, a w poszczególnych interpretacjach wyraźnie wyczuwalne jest doświadczenie kameralne Doktorantki, która właśnie kameralistykę wskazuje jako główny obszar swoich działań artystycznych. Fakt ten potwierdza wyraźnie wyczuwalna swoboda w zakresie gotowości do dialogowania i improwizacji. Na szczególną uwagę zasługuje też niewątpliwie kunszt wykonawczy współwykonawców dzieła artystycznego.

We wszystkich realizacjach Doktorantka niezwykle świadomie kształtuje formę, decydując o zawartości i wyborze środków, myślę że na miejscu jest tu użycie słowa – kompozytorskich. Bardzo czytelny jest zamiar wyeksponowania partii basu, wraz z jej charakterystyką, będącą inspiracją do wykonawczych działań formalnych i frazowych. Tak więc często partia realizowana przez klawesyn staje się elementem kształtującym charakter wyrazowy utworu. Pani Joanna Solecka sprawnie posługuje się elementami polifonii – imitacją, pracą motywiczną, stosując w realizacjach oprócz ścisłego kontrapunktu także swobodne techniki kompozytorskie (arioso, sonata figuracyjna, fantazja polifoniczna). Nie waha się ingerować w formę utworu (np. stosując powtórzenia) dla uzyskania jednolitej, homogenicznej, ale też bardziej symetrycznej struktury (np. Basso V).

Całokształt realizacji dzieła artystycznego potwierdza wysoki poziom wiedzy Doktorantki na temat harmonii, kontrapunktu i historycznych technik kompozytorskich. Bardzo dobrze odnajduje się ona w różnorodnych interpretacjach tych niezwykle wymagających utworów, reprezentujących przecież różne gatunki instrumentalne XVIII wieku.

Główne zastrzeżenia jakie jawią mi się po analizie nagrania dzieła artystycznego Pani Joanny Soleckiej, dotyczą głównie problemów z agogiką i utrzymaniem właściwej pulsacji utworów. Objawia się to szczególnie w braku spokoju przy przejściu z drobnych wartości rytmicznych w dłuższe (Basso continuo II), czy zaburzeniach stabilności rytmicznej w partiach solowych (Basso V). W duecie ze skrzypcami wyraźnie słychać różnice tempa, w żaden sposób nie mogące znajdować uzasadnienia względami ekspresyjno-dynamicznymi. Wyraźny niedosyt towarzyszy też dość ciężkiej, mało finezyjnej interpretacji form tanecznych, jakkolwiek jest on wytłumaczona przez Doktorantkę wymogami gęstej w tych utworach faktury.

Utwory solowe w interpretacji Pani Joanny Soleckiej były dla mnie bardzo interesującym doświadczeniem. Z jednej strony ciekawa artykulacja, nosząca cechy wyrazowo retoryczne, przejrzysty, ładny koloryt dźwięku (Basso XII) czyli cechy których nieraz brakowało mi w partii klawesynu w pozycjach kameralnych. Jednocześnie to właśnie w utworach solowych ujawniły się także mankamenty techniczne w postaci niewielkich, ale jednak słyszalnych niedoskonałości technicznych, których szczególnie w nagraniu studyjnym można było uniknąć. W moim

przekonaniu nie do końca zostały wykorzystane także elementy, mogące pogłębić wrażenia dźwiękowe prezentowanych utworów jak np. ostinatowy bas (Basso XII), który przy odpowiedniej artykulacji mógł dodać spójności temu utworowi.

Reasumując - trudno polemizować z autorską wizją artystyczną całości utworu improwizowanego, można jedynie ocenić końcowy kształt artystyczny dzieła. Doktorantka sama pisze, że inwencja melodyczna jest uzależniona od talentu kompozytorskiego, który nie zawsze jest dany wykonawcom-interpretatorom... Jednak w przypadku dzieła artystycznego, przedstawionego do oceny przez Panią Joannę Solecką stwierdzam, że efekt końcowy interpretacji Partimenti Bernarda Pasquiniego jest wysoce zadawalający. Na tę wysoką ocenę zasługuje nie tylko ze wszech miar interesująca realizacja, ale także kompetencje Doktorantki poparte wieloletnim doświadczeniem w zakresie wykonywania muzyki improwizowanej.

W opisie dzieła, który w sposób komplementarny uzupełnia część wykonawczą, Pani Joanna Solecka przedstawia istotne informacje, wprowadzające w szeroko pojęte zagadnienie praktyki partimento, jako rodzaju schematycznego zapisu muzycznego, posługującego się notacją basso continuo i osadza je na gruncie włoskiej literatury muzycznej.

W rozdziale *Bernardo Pasquini – sylwetka kompozytora*, Autorka przybliżyła postać Pasquiniego jako jednego z pierwszych kompozytorów partimenti, podając wiele szczegółów biograficznych, rozpatrując stylistykę jego twórczości, a także dodając komentarz dotyczący dostępnych nagrań jego utworów.

W rozdziale *Partimento – szkic o historii i teorii* Doktorantka zajmuje się wyjaśnieniem genezy powstania, ale też historią ewolucji tego gatunku. Wskazuje na partimento jako na podstawową metodę nauczania, prowadzącą do uzyskania wielu umiejętności przydatnych adeptom trudnej sztuki improwizacji i jako ćwiczenie w zakresie kształtowania twórczego stosunku do dzieła muzycznego. Wykazuje związek tych ćwiczeń z gruntownym, bardziej wnikliwym opanowaniem zasad harmonii, kompozycji czy kontrapunktu, a także świadomością realizacji partii basso continuo. W pracy wielokrotnie podkreślony został pedagogiczny aspekt partimenti.

Główny trzon dysertacji stanowi opis pracy badawczej i analiza wybranych utworów. Metodologia opisów z zastosowaniem do wszystkich utworów jednakowego schematu sprawiła, że część ta, dość szczegółowo zagłębiająca się w charakterystykę cech materiału muzycznego pozostawionego w postaci partimento (z załączonym tekstem oryginalnym), a następnie podająca główne założenia realizacji autorskiej – stała się jasna, przejrzysta i czytelna. Wszystkie Bassi i Sonaty poddane analizie opatrzone zostały szeroko pojętym komentarzem, odnoszącym się do decyzji wykonawczych z zakresu kształtu dzieła, ale też proponowanej obsady, użytej temperacji i innych elementów interpretacyjnych.

W podsumowaniu Doktorantka podkreśla wartość dydaktyczną i edukacyjną płynącą z przybliżania historycznej metody nauczania improwizacji na bazie realizacji partimenti, podkreślając jednakże trudność opisywania sztuki tak ulotnej i abstrakcyjnej. Proponuje

rozważenie wprowadzenia praktyki partimento w system kształcenia muzyków z zakresu wykonawstwa muzyki dawnej, odnosząc się do wieloletnich praktyk w tym zakresie. Bardzo pięknie zabrzmiała również rekomendacja tej metody jako „drogi do opanowania sztuki muzycznego, prowadzącej do rozkwitu talentu na taką miarę, na jaką zezwala naturalna skłonność każdego muzyka”.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Joanny Soleckiej prezentuje szeroką wiedzę z zakresu poruszanych zagadnień, zarówno w prezentowanym dziele artystycznym jak i w opisie dzieła. Teza wyeksponowana w temacie pracy, stawiająca wykonawcę partimenti w jednym rzędzie z kompozytorem, została udokumentowana w sposób satysfakcjonujący. Należy podkreślić, że ze względu na bardzo małą ilość literatury polskojęzycznej, zajmującej się sztuką partimento, praca mgr Joanny Soleckiej systematyzująca tę wiedzę, dokonująca próby prezentacji ewentualnych rozwiązań wykonawczych, a także poparta bardzo dobrze opracowanym materiałem badawczym jest cennym przyczynkiem do dalszego rozwoju badań w tym kierunku.

Z satysfakcją stwierdzam, że Doktorantka wykazała umiejętności niezbędne do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej i artystycznej, w związku z powyższym stwierdzam, że spełniła wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z późn. zm.) o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki.

Pracę przyjmuję bez zastrzeżeń.

dr hab. Maria Banaszekiewicz – Bryła, prof.AM

